

Дрогобицький державний педагогічний університет імені
Івана Франка
Кафедра зарубіжної літератури та полоністики

Мирослава Іванишин

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ, ВИЩОЇ ОСВІТИ:
матеріали для самостійної роботи студентів**

Дрогобич, 2024

УДК

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 5 від 30 травня 2024 р.)

Рецензенти:

Мар'яна Маркова, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та теорії літератури Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Любов Мельник, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Мирослава Іванишин

Методика викладання зарубіжної літератури в закладах фахової передвищої, вищої освіти: матеріали для самостійної роботи студентів» : навчально-методичний посібник. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024. 70 с.

Матеріали для самостійної роботи студентів з дисципліни «Методика викладання зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої, вищої освіти» віків» укладено відповідно до робочих навчальних програм, затверджених ученою радою Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, відповідно до освітньо-професійних програм підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка: спеціальності 014 Середня освіта (Німецька мова та зарубіжна література); (Англійська мова та зарубіжна література); (Українська мова і література); Мова та література (Польська мова і література).

У виданні вміщено завдання курсу, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання для підсумкового контролю, літературу для вивчення дисципліни.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1.	11
<i>«Історія зарубіжної літератури» як університетська дисципліна: принципи побудови програм</i>	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2	14
<i>Лекції, практичні, семінарські як основні форми аудиторної роботи з вивчення зарубіжної літератури.....</i>	14
ПРАКТИЧНЕ №3.....	17
<i>Вивчення біографії зарубіжного письменника студентами- філологами</i>	17
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4	19
<i>«Методика викладання зарубіжної літератури» в освітньо- професійних програмах першого (бакалаврського) рівня: особливості побудови курсу.....</i>	19
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5	21
<i>«Сучасний світовий літературний процес» у контексті формування фахових компетенцій студентами. Студент як читач. Урахування читацького досвіду здобувачів при вивченні зарубіжної літератури</i>	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6	23
<i>Науково-дослідна робота студентів із зарубіжної літератури: проектна діяльність, курсові та кваліфікаційні дослідження</i>	23
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	25
Зразки виконання завдань для самостійної роботи	29
Теоретичні питання для підсумкового контролю	44
Глосарій	48
Література до курсу:.....	54

ВСТУП

«Методика викладання зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої, вищої освіти» – дисципліна, що передбачає фахову підготовку викладача літературних курсів для першого (бакалаврського), другого (магістерського) рівнів здобуття вищої освіти, а також для закладів фахової передвищої освіти (молодшого спеціаліста). Основною метою курсу є досягнення студентами-філологами високого рівня професійної підготовки; формування в студентів системи знань, професійних умінь і навичок, необхідних для практичної діяльності в умовах роботи закладів фахової передвищої та вищої освіти, зокрема в умовах дистанційного та змішаного навчання та з огляду на впровадження цифровізації освітнього процесу; сприяння формуванню у майбутніх учителів-словесників високих громадянських ідеалів, суспільної активності, морального переконання викладача фахової передвищої та вищої освіти, розумінням побудови роботи на лекціях, практичних/семінарах із зарубіжної літератури.

Завдання курсу *«Методика викладання зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої, вищої освіти»* полягають у формуванні компетенцій викладача фахової передвищої, вищої освіти щодо розуміння принципів побудови навчання із освоєння зарубіжної літератури у цих закладах, практичних навичках укладання програм та силабусів до дисциплін теоретичного та історико-літературного циклу, що стосуються зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої та вищої освіти. Дисципліна увиразнює базові методичні

знання першого (бакалаврського) рівня, що пов'язані з методикою викладання зарубіжної літератури, акцентує на проблемних питаннях реалізації компетенцій сучасного викладача закладів фахової передвищої, вищої освіти в побудові освітнього процесу з вивчення зарубіжної літератури для здобувачів різних рівнів (молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра).

Отримані знання і набуті вміння сприяють фаховій сформованості в здобувача другого освітнього рівня компетенцій викладача фахової передвищої, вищої освіти відповідно до сучасних потреб освітнього ринку й умов форматування освітнього процесу до викликів часу.

Дисципліна передбачає сформованість у здобувачів таких знань, як: зміст найважливіших наук, які складають методологічну основу методики викладання зарубіжної літератури; методи та прийоми викладання зарубіжної літератури, принципи побудови освітнього процесу у закладах фахової передвищої, вищої освіти; зміст провідної фахової науково-методичної та періодичної літератури; основні положення і статті Закону України «Про вищу освіту», вимоги до якості освіти, до укладання освітньо-професійної програми і місця у ній дисциплін із зарубіжної літератури, зміст стандарту вищої освіти 035 Філологія, шляхи і підходи до аналізу та інтерпретації художнього твору; специфіку побудови дисциплін з різних періодів (від Античності до Постмодерну); основні нормативні документи кафедри, де закріплені дисципліни із зарубіжної літератури/дисципліни літературознавчого циклу, основні рубрики робочої навчальної програми, особливості формування

індивідуальних завдань, проєктної діяльності, самостійної роботи студента, організацію його кваліфікаційних досліджень із зарубіжної літератури, а також виробничі навчальні практики; основні принципи дидактики вищої школи та психолого-педагогічні передумови навчання зарубіжної літератури юнацького віку; термінологічний апарат.

Також передбачено формування таких умінь, як: уміти визначити головні пріоритети стандартів та програм та вимоги до планування курсу, використовувати визначені види планів та документації кафедри, де закріплені дисципліни з вивчення зарубіжної літератури; володіти методами та прийомами викладання зарубіжної літератури в закладах фахової передвищої, вищої освіти; проводити лекції та практичні/семінарські заняття із зарубіжної літератури у закладах закладах фахової передвищої, вищої освіти відповідно до робочих начальних програм і з урахуванням визначеної специфіки курсу; застосовувати різні методи аналізу та інтерпретації літературного твору з урахуванням періоду в літературному процесі та стильової приналежності, уміти організовувати самостійну, наукову, індивідуально-дослідну роботу здобувачів із зарубіжної літератури, володіти різноманітними технологіями проведення занять із зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої, вищої освіти та цифровими інструментами в побудові курсів зарубіжної літератури; володіти знаннями про родо-жанрову природу літературного твору, знати сучасні тенденції видавничого ринку перекладної літератури; проводити заняття в умовах дистанційного

навчання, володіти різними цифровими інструментами й впроваджувати їх в освітній процес з вивчення зарубіжної літератури.

Об'єктом дисципліни є фахова підготовка здобувачів-філологів, *предметом* – форми і методи викладача зарубіжної літератури, професійні вимоги до його сформованості і готовності викладати зарубіжну літературу з огляду на інновації, ринок, законодавчу базу, місію Університету тощо.

Програма дисципліни передбачає таке тематико-проблемне коло: міст літературознавчих дисциплін у вищій школі: теоретико-літературний та історико-літературний блоки; особистість сучасного викладача зарубіжної літератури, професійні вимоги та компетенції, традиційні та новаторські форми роботи при вивченні зарубіжної літератури у вищій школі; методи і форми організації роботи при вивченні зарубіжної літератури у вищій школі, види аналізу, відмінність інтерпретації та аналізу літературного твору від шкільного; особливості викладання літературного твору з урахуванням його місця в літературному процесі, роль біографії письменника при інтерпретації літературного твору; «Методика викладання зарубіжної літератури» / «Сучасний світовий літературний процес» як нормативна / вибіркова дисципліни при підготовці учителя зарубіжної літератури.

Матеріали для самостійної роботи передбачають організацію навчальної діяльності здобувачів другого (магістерського) рівня у підготовці як до практичних занять, так і до підсумкового контролю загалом. Авдиторна робота на практичних заняття передбачає відповіді на теоретичні питання, обговорення і дискусію щодо них, а

також завдання для самостійної роботи, оскільки дисципліна має практико орієнтований характер. Критерії оцінювання аудиторної роботи: 10 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь вичерпна і ґрунтовна, фактичний матеріал теоретичного питання академічний і верифікований, був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, висловлює власні міркування стосовно теми, аргументовано відстоює власну думку, правильно і творчо виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 9 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь вичерпна і ґрунтовна, фактичний матеріал теоретичного питання академічний і верифікований, був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, висловлює власні міркування стосовно теми, аргументовано відстоює власну думку, виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 8 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь вичерпна, фактичний матеріал теоретичного питання академічний і верифікований, однак не доповнював відповідей колег, дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, висловлює власні міркування стосовно теми, виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 7 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь вичерпна і ґрунтовна, фактичний

матеріал теоретичного питання достатньо повний, не був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, не висловлює власні міркування стосовно теми, виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 6 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь достатня, фактичний матеріал теоретичного питання достатньо повний, не був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, не висловлює власні міркування стосовно теми, виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 5 балів отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь достатня, фактичний матеріал теоретичного питання достатньо повний, не був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, частково дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, проте трапляються помилки, не висловлює власні міркування стосовно теми, частково виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 4 бали отримує здобувач, котрий працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь достатня, фактичний матеріал теоретичного питання достатньо повний, не був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, частково дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, проте трапляються помилки, не висловлює власні міркування стосовно теми, частково виконав

додаткові завдання для самостійної роботи; 3 бали отримує здобувач, котрий частково працює протягом усього заняття, відповів на теоретичне питання, відповідь достатня, фактичний матеріал теоретичного питання частковий, не був активним при обговоренні, дискусії, доповненні відповідей колег, частково дібрав відповідну бібліографію при підготовці, дотримується норм літературної мови, проте трапляються помилки, не висловлює власні міркування стосовно теми, виконав додаткові завдання для самостійної роботи, однак з певними помилками; 2 бали отримує здобувач, котрий не працює протягом усього заняття, не відповів на теоретичне питання, однак доповнював відповіді колег, частково дотримується норм літературної мови, виконав додаткові завдання для самостійної роботи, однак з певними помилками; 1 бал отримує здобувач, котрий не працює протягом усього заняття, не відповів на теоретичне питання, не доповнював відповіді колег, проте частково виконав додаткові завдання для самостійної роботи; 0 балів отримує здобувач, котрий не виконав запланованої роботи.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

«Історія зарубіжної літератури» як університетська дисципліна: принципи побудови програм

1. Проблема методології та методів вивчення літератури. Зміст і структура дисципліни «Зарубіжна література» у вищих навчальних закладах.

2. Принципи та засади навчання зарубіжної літератури на сучасному етапі. Основні фахові науково-методичні видання.

Методичне завдання до цього пункту передбачає:

- ✓ Із підручників з історії зарубіжної літератури та хрестоматій, практикумів проаналізувати анотації і вступи авторів: яка мета видання, як автор презентує курс у вступі, який зміст підручника, чи наявний у ньому методичний апарат – словник, запитання, тести тощо, чи відповідає запитам сьогодення, чи достатньо академічний, ким рекомендований – Міністерством освіти і науки чи вченою радою закладів освіти, наукових інституцій.
- ✓ Виявити, які фахові видання і сайти стосуються зарубіжної літератури, пояснити їхню актуальність та академічність. Відповісти на питання: чи мають друковані видання свої сайти; чи є вони продуктивними у роботі викладача (наприклад, «Всесвіт», «Зарубіжна література в школах України» тощо).
- ✓ Простежити за групами в соцмережах, пов'язаних із професійною діяльністю викладачів та вчителів зарубіжної літератури, дати власну

оцінку ефективності таких угруповань у педагогічній діяльності філолога.

3. Освітньо-професійна програма та місце «Історії зарубіжної літератури» в підготовці фахівця-філолога.

Методичне завдання до цього пункту передбачає:

- ✓ знати, що таке освітньо-професійна програма і основні терміни, пов'язані з нею: гарант, програмні результати, рамка кваліфікації тощо (додається презентація)
- ✓ на сайті факультету української та іноземної філології ДДПУ подивитися в розділі «Інформаційний пакет університету» <http://surl.li/ryxzp> на зміст ОП і виписати наявні назви дисциплін із історії зарубіжної літератури від Античності до кінця ХХ століття; програмні результати, загальні та фахові компетенції, зміст лекцій і практичні, завдання для самостійної роботи.

4. Силабус як організація вивчення дисциплін із зарубіжної літератури. Поняття про силабус.

Методичне завдання до цього пункту передбачає:

Ознайомитися із силабусами з літературознавчих дисциплін, знати зміст і структуру силабусів, дати власну оцінку щодо ефективності методичного забезпечення дисциплін. Приклад програми додається до плану практичного.

5. Особливості побудови лекцій та практичних з історії зарубіжної літератури. Урахування новітніх технологій та літературознавчих тенденцій.

6. Закон України «Про вищу освіту» в організації роботи викладача зарубіжної літератури. Стаття 1. Основні терміни та їх визначення.

Методичне завдання до цього пункту передбачає:

Ознайомитися із Статтею 1. Закону України «Про вищу освіту» <http://surl.li/jhtp> ; вивчити терміни академічна добросесність, академічна мобільність, академічна свобода, здобувачі вищої освіти, кваліфікація, компетентність і здійснити власне судження про те, як ви використаєте їх у роботі викладача зарубіжної літератури.

Література:

1. Мацевко-Бекерська Л.В. Методика викладання світової літератури: навч.-метод. посіб. – вид. 2-е, доповнене / Лідія Василівна Мацевко-Бекерська. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.
2. Мацевко-Бекерська Л. Методика світової літератури: навчально-методичний посібник / Лідія Мацевко-Бекерська. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.
3. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури у вищих навчальних закладах. Київ : Вища школа. 2007. 415 с.
4. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В.П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
5. Глосарій новітньої педагогічної термінології : наук. видання / Нар. укр. акад., [каф. українознав.] ; упоряд. І.О. Помазан, Т.М. Берест, О.В. Ільїна, Г.В. Купрікова. Харків : Вид-во НУА, 2021. 107 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Лекції, практичні, семінарські як основні форми аудиторної роботи з вивчення зарубіжної літератури

1. Організаційні форми роботи у закладі вищої освіти: лекції, види лекцій.
2. Лекція як традиційна форма аудиторної роботи. Інновації в роботі викладача зарубіжної літератури. Функції сучасної лекції. Виховний потенціал лекції з літератури.
3. Семінарські та практичні заняття як основні форми організації роботи студента із зарубіжної літератури.
4. Інноваційні технології у роботі сучасного викладача зарубіжної літератури при підготовці до лекцій та семінарських/практичних занять
5. Структура фахової компетентності філолога; дидактичні принципи навчання із використанням ІТ у процесі підготовки майбутнього викладача зарубіжної літератури.

Завдання для самостійної роботи:

- ✓ Розробити план практичного заняття з «Історії зарубіжної літератури» (Античність) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, теоретичні питання, що розглядатимуться, завдання для самостійної роботи).
- ✓ Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Відродження) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс,

семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).

- ✓ Подивитися відео з лекцією про письменника зарубіжної літератури і дати власне судження щодо організації матеріалу, контакту з аудиторією, інформативністю, корисністю контенту, візуального ряду тощо.

<http://surl.li/ryxzc>

Література:

1. Мацевко-Бекерська Л.В. Методика викладання світової літератури : навч.-метод. посіб. Вид. 2-е, доповнене. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.

2. Мацевко-Бекерська Л. Методика світової літератури: навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.;

3. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури у вищих навчальних закладах. Київ : Вища школа. 2007. 415 с.

4. Бабенко В.. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів під час лекційних занять із зарубіжної літератури: <http://surl.li/ryxyo>

5. Кутова С.О., Іванишин М.В. Формування фахових компетентностей філологів засобами освітніх інформаційних технологій на заняттях з методики навчання української мови та літератури. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 39. 2021. С. 50–58.

<http://surl.li/ryxyg>

6. Савчук Н.І. Вивчення оглядових тем української літератури в старших класах середніх загальноосвітніх навчальних закладів : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська література). Київ. 2008.

7. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Вища шк., 2005. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : «Академвидав», 2006.

8. Мацько Д. Можливості лекції із зарубіжної літератури у формуванні гуманістичних цінностей майбутніх вчителів.
<http://surl.li/ryxxy>

ПРАКТИЧНЕ № 3

Вивчення біографії зарубіжного письменника студентами-філологами

1. Життєпис письменника як важлива складова розуміння літературного твору здобувачами.
2. Філософське та історико-культурне вивчення біографії.
3. Психолого-педагогічні передумови вивчення життєпису письменника студентами.
4. Листи, щоденники як джерело вивчення особистості письменника.
5. Використання власних сайтів письменників як джерело формування уявлень про світогляд та творчий метод сучасного зарубіжного письменника. Інтерв'ю письменника. Участь автора в суспільному житті.

Завдання для самостійної роботи:

- ✓ Ознайомитися з енциклопедичним довідником «Зарубіжні письменники» і виявити принципи добору укладачами біографічного матеріалу. Скласти свою статтю до видання, обравши сучасного автора (англійського, польського, німецького, українського – відповідно до спеціальності).
- ✓ До питання 4 здійснити огляд офіційних сайтів письменників і зробити аналітичний висновок (до 0,5 сторінки) про автора: самопрезентація, наповненість сайту, інформативність, комунікативність письменника, орієнтованість на читача тощо.

Джуліан Барнз: <http://www.julianbarnes.com/>

Антонія Байєтт: <http://surl.li/ryxxn>

Ольга Токарчук: <http://surl.li/ryxxb>

Діана Сеттерфілд: <http://surl.li/ryxvz>

- ✓ До питання 5, що стосується інтерв'ю як джерела формування уявлень про письменника, пропонується подивитися в Ютуб інтерв'ю із сучасним письменником і зробити власний висновок про особистість автора, його погляди: наприклад, Кадзуо Ішігуро (можна брати ще інші його промови та інтерв'ю) <http://surl.li/ryxwj>

Література:

1. Штейнбук Ф. Методика викладання зарубіжної літератури. Київ : Кондор. 2007. 316 с.
2. Островська Г. Формування професійної готовності майбутніх учителів зарубіжної літератури до вивчення зарубіжної біографії письменників у загальноосвітній школі : дис. ... док. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (зарубіжна література). Київ. 2019. 538 с.
3. Мацевко-Бекерська Л. Методика викладання світової літератури : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.; Методика викладання світової літератури : навч.-метод. посіб. Вид. 2-е, доповнене. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.
4. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури у вищих навчальних закладах. Київ : Вища школа. 2007. 415 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

«Методика викладання зарубіжної літератури» в освітньо-професійних програмах першого (бакалаврського) рівня: особливості побудови курсу

1. Принципи побудови програми «Методика викладання зарубіжної літератури», методологічні основи дисципліни.

2. Аналіз підручників з дисципліни (автори – Ф. Штейнбук, Л. Мірошніченко, Л. Мацевко-Бекерська та ін.), фахових видань та освітніх сайтів.

3. Концепція «Нової української школи»: кореляція з університетською підготовкою фахівців з літератури; інтегровані курси (українська, зарубіжна). Змістові лінії літературного компонента Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти.

4. Проблема вивчення модерністського та постмодерністського твору в ЗСО, готовність студентів до розуміння творів цих стилів. Формування читацької компетентності учнів аналізувати модерністський твір. Інтегроване вивчення модерністського твору світової та української літератури, особливості українського варіанту модернізму.

5. Структурно-стильовий та комплексний аналіз літературного твору як методична проблема підготовки фахівця.

6. Елементи компаративістики в шкільній програмі та проблема готовності студентів до порівняння явищ літератури.

\

Завдання для самостійної роботи:

- ✓ Ознайомтеся із чинними програмами із «Зарубіжної літератури»: <http://surl.li/euwg> законспекуйте рубрики «Зміст навчального матеріалу» та «Державні вимоги до рівня підготовки учнів», що стосуються вивчення модерністського твору.
- ✓ Вивчіть напам'ять 1–2 поезії Р.М. Рільке та / або Гійома Аполлінера, Т.С. Еліота, Ф. Гарсія Лорки та складіть письмово план-конспект фрагменту лекції для першого (бакалаврського) рівня здобуття освіти.
- ✓ Законспекуйте із літературознавчих словників та енциклопедій поняття «модернізм», «авангардизм» (футуризм, кубізм, дадаїзм, експресіонізм, сюрреалізм), «масова» та «елітарна» література.
- ✓ Здійснити огляд літератури із рубрики програм із зарубіжної літератури (для закладів середньої освіти) «Для додаткового читання» і скласти рецензія на одну із прочитаних книг.

Література:

1. Уліщенко В.В. Методика вивчення епічних творів модернізму на уроках зарубіжної літератури : дис. ... канд. пед. наук. Київ. 2004.

2. Горідько Ю. Вивчення модерністського твору починається зі з'ясування філософсько-естетичних поглядів його автора. Стильовий аналіз абсурдистської п'єси С. Беккета «Чекаючи на Годо». *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2001 № 5. С. 33–36.

3. Концепція нової української школи: <http://surl.li/ckcvz>

4. Програми із курсу «Зарубіжна література» (10–11 класи): <http://surl.li/euwg>

5. Концепція Нової української школи: <http://surl.li/ontd>

6. Нова українська школа: 9 змін, які пропонує Міністерство освіти <http://surl.li/ryyao>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

«Сучасний світовий літературний процес» у контексті формування фахових компетенцій студентами. Студент як читач. Урахування читацького досвіду здобувачів при вивченні зарубіжної літератури

1. Поняття про літературний процес, сучасний світовий літературний процес. Огляд дисциплін в освітньо-професійних програмах українських ЗВО щодо наявності дисципліни, її змістового наповнення, ролі і місця в ОП.

2. Особливості інтерпретації студентами творів сучасного літературного процесу і розуміння їхньої ролі у шкільній практиці: «масова і висока література», «література для дітей», «проблемна література для підлітків».

3. Зарубіжна сучасна дитяча література: видавничий ринок, зміст програм в ОП, шкільні програми, жанрове розмаїття творів для юнацького читання.

4. Філософські та літературознавчі аспекти проблеми формування інтерпретаційної компетентності. Проблема читача у соціокультурному і філософському вимірі.

5. Проблеми формування інтерпретаційної компетентності здобувачів у сучасній практиці викладання зарубіжної літератури.

Завдання для самостійної роботи:

Освоїти (за матеріалами лекцій та словників) поняття «читач», «інтерпретація», «інтерпретаційна компетентність» контекстуальна або інтертекстуальна (міжтекстуальна) інтерпретація, реінтерпретація

Література:

1. Ратушняк О.М. Використання ідей літературної герменевтики у процесі аналізу та інтерпретації художнього твору в школі / О.М. Ратушняк. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Науково-теоретичний збірник. Вип. 8. Тернопіль : Астон, 2006. С. 169–174.
2. Ратушняк О. Формування інтерпретаційної компетентності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : дис. ... канд. пед. наук : 3.00.02 – теорія і методика навчання (зарубіжна література). Київ, 2009.
3. Мілованова В.В. Сучасна зарубіжна література (кінець ХХ – початок ХХІ століття) : навч. посібник. Суми : Вид-во Сум ДПУ імені А.С.Макаренка, 2013. 2-ге вид., випр. і доп. 172 с.
4. Криворучко С. Естетична парадигма літератури межі ХХ–ХХІ ст. *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 126. Ч. 1. С. 206–217.
5. Криворучко С.К. Література країн західної Європи межі ХХ–ХХІ століття : підручник. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. 248 с.
6. Іванишин М.В. Сучасний літературний процес та метакритичний дискурс: проблеми класифікації стильової ідентифікації та стратегій інтерпретацій. *Молодий вчений*. 2017, 3: 89–93.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Науково-дослідна робота студентів із зарубіжної літератури: проектна діяльність, курсові та кваліфікаційні дослідження

1. Науково-дослідна робота здобувача як важлива складова вивчення зарубіжної літератури: участь в конференціях, написання статей, тез, виступ, повідомлення.

2. Наукова робота як складова виконання навчального плану та досягнення програмних результатів програм з літературознавчих дисциплін: реферат, курсове та кваліфікаційне дослідження. Проспект-план наукового дослідження.

3. Дисертація як форма підготовки компетентного викладача зарубіжної літератури: методологічні підходи до вивчення літературного твору. Технічні аспекти підготовки. Методологічні підходи до сучасного літературного дослідження.

4. Філологічний метод, компаративізм, психоаналіз, рецептивна естетика та ін. підходи до літературознавчого дослідження із зарубіжної літератури.

Завдання для самостійної роботи:

✓ Знайти фахові статті із зарубіжної літератури (наприклад, в Google Академія), ознайомитися із вимогами до структури (ключові слова, анотація, мета, постановка проблеми, бібліографічний опис за різними стандартами тощо) і зробити власний висновок про алгоритм оформлення результатів наукової діяльності;

✓ Знайти покликання на актуальні конференції, ознайомитися з вимогами, скласти за цими вимогами тези до літературної конференції;

✓ Сформувати обов'язкові компоненти вступу до наукового дослідження (мета, завдання, методи, об'єкт, предмет дослідження тощо), орієнтуючись на «Абетку дисертанта» (див. літературу) до тем «Сучасна література в юнацькому читанні як складова формування літературознавчої компетентності учня», «Компаративне вивчення явищ літератури постмодерного періоду», «Вивчення «театру абсурду» в 11 класі як методична проблема».

Література:

1. Наукові основи методики літератури : навчально-метод. посібник для ...за ред. Н.Й. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.

2. Ковалів Ю. І. Абетка дисертанта: Методологічні принципи написання дисертації : посібник / худож. оформ. Д.В. Мазуренка Київ : Твім інтер, 2009. 460 с.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ

- Ознайомитися з освітньо-професійними програмами різних закладів фахової передвищої, вищої освіти, що готують філологів/учителів літератури. Здійснити порівняльний аналіз 2-3 програм, акцентуючи увагу на назви дисциплін, кількість кредитів, які загальні і фахові компетенції вони формують, чи достатньо зарубіжна література у них представлена;
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Античність) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план практичного заняття з «Історії зарубіжної літератури» (Античність) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, теоретичні питання, що розглядатимуться, завдання для самостійної роботи).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Відродження) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Середні віки) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).

- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Бароко. Просвітництво) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Романтизм) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Реалізм) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Модернізм) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Постмодернізм) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).
- Простежити за змістовим наповненням освітніх програм у закладах фахової передвищої освіти щодо наявності у них літературних курсів (висновок-звіт на основі кількох програм, 2-3 сторінки)

- Скласти проспект-план магістерського дослідження з «Історії зарубіжної літератури» для першої консультації студента (до 3 сторінок, тема на вибір) (актуальність дослідження, мета, завдання, об'єкт, предмет, передбачувана наукова і практична новизна, план, рекомендована література)

- Розробити систему запитань для анкетування, спрямованого на вивчення читацьких інтересів студентів.

- Здійснити огляд підручників для закладів вищої освіти («Історія зарубіжної літератури» (різні періоди), «Новітня зарубіжна література. Кінець ХХ – початок ХХІ століття», «Сучасний світовий літературний процес» тощо) і проаналізувати за: змістовим наповненням, академічністю, дизайном, системою запитань, тезаурусом, відповідністю ринку, урахуванням тенденцій сучасного літературознавства.

- Записати відеоролик до 2 хвилин з фрагментом лекції, практичного заняття, консультації для студентів першого (бакалаврського) рівня, використовуючи цифрові інструменти.

- На сайті факультету української та іноземної філології у розділі «Кваліфікаційні роботи» різних кафедр обрати магістерське дослідження з літератури і написати на нього відгук та рецензію.

- На сайті факультету української та іноземної філології у розділі «Кваліфікаційні роботи» різних кафедр обрати магістерське дослідження з літератури і написати до нього свою анотацію.

- Ознайомитися зі Стандартами вищої освіти для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти 035 Філологія <http://surl.li/bimhp>

<http://surl.li/cocni>

Вибрати ті загальні та фахові компетентності, програмні результати, які, на Вашу думку як викладача в закладах вищої освіти, можна сформуванати і досягти дисциплінами із зарубіжної літератури.

- Ознайомитися із Законом України «Про вищу освіту» і законспектувати тезаурус: академічна доброчесність, академічна мобільність, академічна свобода, акредитація освітньої програми, результати навчання і зробити власні висновки про застосування цих понять при вивченні зарубіжної літератури.

<http://surl.li/jhtp>

- Здійснити порівняльний аналіз кількох кодексів (положень) про академічну доброчесність різних закладів фахової передвищої, вищої освіти.

- Здійснити огляд інтернет-магазинів у рубриках «Зарубіжна література», «Сучасна зарубіжна проза» тощо і охарактеризувати, як анотації і реклама впливають на вибір книги читачем (Книгарня «Є», Yakaboo, Наш формат, Vivat та ін.) <http://surl.li/kzrat>

<http://surl.li/kzrbc>

<http://surl.li/kzrbk>

<https://vivat-book.com.ua/elektronni-knigki/>

ЗРАЗКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Здійснити порівняльний аналіз кількох кодексів (положень) про академічну доброчесність різних закладів фахової передвищої, вищої освіти

Для аналізу візьмемо кілька кодексів академічної доброчесності із різних ЗВО III–IV рівня акредитації різної спрямованості та різної географії, що доступні у медійному просторі, наприклад, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, Національного університету «Острозька академія», Київського національного університету технологій та дизайну, Національної Академії державного управління при Президентові України, Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Спільними та відмінними формальними характеристиками цих документів є наступне: усі вони за обсягом майже однакові – у межах 9-10 сторінок, окрім Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка (4 сторінки) та розлогої презентації Національного університету «Острозька академія» (42 слайди), положення про академічну доброчесність прийняті в аналізованих вишах протягом 2016 – 2018 років, усі вони базуються з морально-етичної сторони на загальнолюдських та європейських цінностях та з юридично-правової – на нормативно-

правових документах загальнодержавного та локального характеру: Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного кодексу України, «Етичного кодексу вченого України», Статутів своїх вишів, Правил внутрішнього розпорядку університетів, Колективного договору та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та нормативних документів.

Прописування нормативно-правових регуляторів кодексу представлено у всіх закладах, однак у Дрогобицькому ДПУ обмежено лаконічним формулюванням – «встановлює етичні принципи та визначені чинним законодавством правила, якими мають керуватися учасники освітнього процесу», таким чином для учасників навчального процесу, на нашу думку, не зовсім буде зрозумілою ступінь моральної, адміністративної чи кримінальної відповідальності, оскільки не зрозуміло у якій площині може відбутися порушення чи недотримання кодексу – морально-етичній чи правовій.

Структурні елементи в усіх положеннях типові: загальні положення, загальні засади академічної доброчесності, мета і завдання кодексу, основні визначення і терміни, комісія з питань академічної доброчесності (цей розділ добре структурований у Житомирському та Уманському університетах, Острозькій академії натомість у Дрогобицькому та КНТУ такого пункту немає, відповідно не відомо, хто буде визначати ступінь доброчесності у даних вишах), політика академічної доброчесності та прикінцеві положення.

По-різному сформульовано положення про тих, хто регламентуватиме та контролюватиме академічну доброчесність, – це і «комісія» (в усіх аналізованих документах), і «група сприяння академічній доброчесності» як дорадчий орган (Дніпропетровський університет), а в КНТУ такого структурного елемента нема взагалі. Чим керуватиметься і як обиратиметься така комісія чи група осіб – єдиного визначення нема. Так, наприклад, у Дрогобицькому ДПУ зазначається, що «кількісний та персональний склад Комісії затверджується Вченою радою університету за поданням ректора. Порядок діяльності та повноваження комісія визначаються Положенням, що затверджується Конференцією трудового колективу університету», тобто, як бачимо, усе на розсуд самого вишу. В інших документах прописано, чим з юридичної точки зору керуватиметься така комісія, що несе більшу відповідальність і унеможливорює уникнення покарань, наприклад,

У частині кодексів прописані принципи моральної доброчесності учасників навчального чи освітньо-виховного процесу (наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників, службовців, з одного боку, та здобувачів вищої освіти – слухачів, студентів, аспірантів, докторантів, з іншого): принцип законності, принцип чесності та порядності, принцип справедливості, принцип взаємної довіри, принцип взаємної довіри, принцип відповідальності, принцип партнерства і взаємодопомоги, принцип взаємоповаги, принцип прозорості тощо.

Спільними у всіх положеннях є змістове наповнення щодо мети, суб'єктів та предмету етичної регуляції, вимог щодо

професійної поведінки, етичних засади, принципів, цінностей, якостей (чеснот) професіоналів, контролю та відповідальності тощо, адже усі мають на меті підвищити моральну відповідальність учасників процесу за якість освіти, а також формування високої академічної культури, утвердження етичних цінностей в освітньому процесі і науковій діяльності, підвищення іміджу своїх закладів; запобігання порушенням академічної доброчесності. Усі документи в основному подають спільне термінологічне наповнення, котре мали б засвоїти і котре було б зрозумілим для усіх учасників освітнього процесу, окрім Житомирського університету, де пункт про терміни окремо не структурований, в йдеться в основному тільки про термін плагіат у контексті розділу про політику доброчесності. Це стосується в основному понять, пов'язаних із плагіатом різних видів, хабарництвом та пропусками занять: академічний плагіат, самоплагіат; фабрикація; фальсифікація; списування; хабарництво; необ'єктивне оцінювання.

Найбільш виразно описані терміни плагіату, цитати та унікальності твору у кодексі Національної Академії державного управління при Президентіві України.

Універсальними цінностями та моральними вимогами до професійної діяльності тих суб'єктів, чії дії регулюються цими кодексами, є в основному апеляція до загальнолюдських цінностей та європейських стандартів, а також до якості освіти свого вишу.

Специфічними цінності, принципи та вимоги до професійної діяльності тих суб'єктів, чії дії регулюються кодексами зазначених вишів, можна назвати такі: про поняття корпоративної культури

йдеться тільки в Острозькій академії, а також апеляція до поваги та самоповаги і партнерства як базових моральних цінностей, якщо, скажімо, у Дрогобицькому ДПУ семантично йдеться більше про покарання за порушення, то в Острозькій академії регламентація доброчесності має більш моральний характер, включає також і вимогу спілкуватися державною мовою та дбати про культуру мовлення, забороняє вести релігійну чи політичну агітацію, що є надзвичайно важливим, особливо у час передвиборчої кампанії нав'язування чи підштовхування до якого вибору студентів чи працівників, застосування адмінресурсу і ніяк не корелює із формуванням у студентів критичного мислення.

До професійних якості (чеснот) суб'єктів цих кодексів загалом можна віднести щодо студентів (здобувачів, слухачів): відвідування занять, не спонукання до хабаря, самостійність у виконанні різних видів наукових робіт, щодо науково-педагогічних працівників – надавати якісні освітні послуги, об'єктивно оцінювати, постійно підвищувати професійну компетентність

Щодо виявлення сумнівних з точки зору етики положень даних етичних кодексів, то усі вони передбачають формування моральності та етичності як викладача, так і студента, і відверто сумнівних немає, однак видається дещо нелогічним, наприклад, положення в Острозькому документі поруч із вихованням патріотизму – дотримання аполітичності в навчальному процесі. Сам термін неоднозначний. Якщо ідеться про агітацію за певну політичну силу, то так, однак неможливо виховувати громадянина аполітичного, адже й первісно політика в античному розумінні передбачала включеність

вільного громадянина у життя міста, полісу. Гуманітарне мислення, методологія гуманітарного пізнання не можуть бути рафінованою, незаангажованою. Неоднозначним з точки зору етики є положення того ж закладу про зовнішній вигляд, вказано, що одяг учасників навчального процесу має бути діловим, а не скажімо, спортивним, що може суперечити уподобанням студентів у виборі комфортного одягу спортивного стилю (у це поняття входять не тільки тренувальні костюми). Дещо контраверсійним видається положення про одяг, що може викликати релігійну, національну чи політичну ворожнечу, що мається на увазі – не конкретизовано, чи носіння християнського хрестика християнами, а зірки Давида юдеями, хіджабів мусульманами може ображати почуття іновірців? Чи йдеться власне про георгієвську стрічку, свастику, символи сатаністів тощо? І вже зовсім популістське, що, на нашу думку, не стосується академічної доброчесності, а звичайної вихованості, – про жуйки, сміття, паління на території цигарок, пошкодження меблів (пункт 3.6.6.)

Сильні місцями цих документів можна назвати наступні: Дрогобицький ДПУ – поруч із протиправними діями як однаково неетичне вживається поняття бездіяльності, Уманський університет – у пункті 3.11 наголошено на процедурі розгляду питання щодо порушення академічної доброчесності, що включає такі стадії: повідомлення особи про подання скарги, проведення розслідування, завершення розслідування та підготовка звіту, чого немає в інших вишах, Житомирський – учасників освітнього процесу у контексті кодексу названо «учасники університетської громади», що посилює етичну мотивацію, Острозька академія – двомовна (ще й англійська)

версія, апеляція власне до моралі і доброчесності – саме цей кодекс видався нам найкращим, продуманим, таким, що відповідає суті, – а не до дискурсу порушень та покарань, Дніпровський – замість поняття Комісія вживається Група сприяння академічній доброчесності, включеність активно студентства за моніторингом якості освіти та академічної доброчесності, про що свідчить увага до Ради студентського самоврядування ДНУЗТ, профкому працівників ДНУЗТ, профкому студентів; Національної Академії державного управління при Президентові України – з точки зору побутування функціональних стилів української мови, найбільш грамотно складений текст кодексу, юридично чіткі формулювання, що унеможлиблює довільне трактування тексту, щодо плагіату, то цей документ містить не тільки риторику залякування, контролю чи відповідальності, як це спостерігаємо в інших вишах, а й містить розлогі рекомендації щодо запобігання цьому явищу, як-от запровадження ознайомчих чи факультативних курсів із навчання студентів самостійно писати наукові роботи, Київський національний технічний університет – етичні норми академічної доброчесності винесені окремим пунктом у структурі кодексу.

Слабкі місця цих документів, на нашу думку, у наступному – Дрогобицький університет склав свій документ, користуючись риториною примусу і залякування: «зобов'язані виконувати вимоги освітньої програми», «якими мають керуватися учасники освітнього процесу», очевидно, писаний наспіх, не вчитаний текст, граматичні помилки – «забезпечення якості освіти в Університеті включає система та механізми», пункт 7 і 8 повторюються, хоча мають окреме

змістове наповнення – «За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти в Університеті можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності», поняття академічної доброчесності часто замінюється академічною відповідальністю, що значно міняє семантику визначення, надаючи йому знову ж таки юридичного, а не етичного характеру; КНТУ – термінологічний апарат стосується визначень не завжди по суті доброчесності (тобто списування, плагіат, хабарництво та ін., як в інших вишах), а понять із педагогічного словника – наприклад, «науково-педагогічна діяльність – педагогічна діяльність у закладах вищої освіти, пов'язана з науковою та (або) науково-технічною діяльністю», «науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність», наукові працівники, науково-організаційна діяльність, освітня діяльність, педагогічні працівники, учасники освітнього процесу тощо.

Висновок щодо практичної спроможності цих етичних кодексів полягає в наступному: усі положення про академічну доброчесність спрямовані на підвищення якості освіти своїх навчальних закладів, а відтак рівня сформованості професійних компетентностей випускників та фаховості і моральності науково-педагогічних працівників та службовців. Очевидно, що позитивним моментом є сам факт прийняття таких положень. Практично однакове лексичне наповнення щодо порушень та академічної недоброчесності – шахрайство, плагіат, хабарництво, неправомірна вигода, списування тощо – свідчить про тривожні тенденції у суспільстві, моніторинг

якості освіти засвідчив проблему вищої освіти саме у цій площині, відтак у нас утворився дискурс довкола насамперед доброчесності. Тому саме прийняття таких кодексів – уже перше практичне втілення реформ щодо якості і моральності освіти.

Однак не завжди практично можна виявити факти плагіату, адже не всі виші мають ліцензійне програмне забезпечення щодо його виявлення, зокрема й викладач, котрий перевірятиме реферати, курсові чи випускові роботи. З іншого боку, антиплагіат може показати хороший результат, проте запозичення у роботі будуть із перекладених праць, чого програма не побачить, чи неправомірно запозичення на рівні ідей. Літературознавчі дослідження базуються часто на цитуванні аналізованого тексту, тоді виходить великий загальний відсоток плагіату тощо. Науковець може апробовану у вигляді статті частину наукової роботи включити до дисертації і це вже вважатиметься автоплагіатом, тому постає дилема: чи це порушення? У юридичній площині виникає багато запитань щодо практичного втілення укладених кодексів, скажімо, у кодексі Дрогобицького ДПУ за порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: «відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання», хоча дипломи доцента, професора, кандидата чи доктора наук не присуджуються і не видаються самим університетом, відповідно і не скасовуються його рішенням.

Практично втілити ці кодекси видається можливим, коли поступово міняти суспільство, свідомість суб'єктів навчального процесу, мотивацію до навчання та праці, закладати аксіологічний (ціннісний) підхід до формування майбутніх фахівців як пріоритетний тощо.

На сайті факультету української та іноземної філології у розділі «Кваліфікаційні роботи» різних кафедр обрати магістерське дослідження з літератури і написати на нього відгук та рецензію

ВІДГУК

«Морально-духовне виховання старшокласників засобами програмного матеріалу із зарубіжної літератури»

Кваліфікаційна робота магістрантки є розгортанням теми її кандидатської дисертації в галузі зацікавлень вихованням старших підлітків, обґрунтовано, що програмний матеріал із зарубіжної літератури слугує джерелом формування моральної самосвідомості підлітків, подано цілісну характеристику складових морально-духовної особистості школяра, визначено типи і рівні її розвитку; запропоновано шляхи формування морально-ціннісних орієнтирів учнів; розроблено методику формування даного феномену в підлітковому віці; доповнено й розширено наукові знання про психологічні та літературознавчі особливості складових сприймання моральних цінностей старшокласниками із скарбниці світової літератури.

Робота добре структурована, висновки логічні та впливають із поставлених завдань, дослідниця розкрила тему на достатньому науковому рівні, спостерігається розгортання змісту роботи відповідно до об'єкта дослідження.

Магістерське дослідження виконане із дотриманням усіх вимог, містить елементи наукової новизни, тому рекомендую оцінити роботу позитивно.

Науковий керівник к.ф.н., доц. Іваненко І.І.

РЕЦЕНЗІЯ

«Польський та український позитивізм XIX ст.: літературно-критичне вираження»

Рецензована магістерська робота присвячена вивченню явища позитивізму в польському та українському літературному процесі на рівні критичних та художніх практик. У ній вдало поєднуються теоретичні відомості про виникнення позитивізму як явища у філософії та історії, а відтак і в літературах, в польській та українській, позитивізм у якій, за спостереженням авторки, має відмінності у літературі Галичини та Наддніпрянщини в силу різних історичних обставин побутування цих літератур у межах різних імперій.

Значна увага зосереджується на україно-польських зв'язках, генетичних контактах, компаративних паралелях щодо рецепції явищ польського позитивізму українськими авторами і навпаки, значна

увага приділяється літературно-критичній діяльності І. Франка, Болеслава Пруса, Е. Ожешко та ін.

Робота містить новий матеріал у висвітленні традиційної теми, що включає опис нових фактів, явищ і закономірностей. Тут спостерігаємо чітке формулювання мети й завдань дослідження, структурування наукового матеріалу, збирання й опису фактичного матеріалу, опрацювання наукової літератури, що відповідає правилам бібліографічного опису друкованих видань.

У дослідженні містяться елементи творчості, теоретичні висновки висвітлюються у взаємозв'язку із сучасним літературним знанням, літературні та культурно-історичні явища і процеси історико-літературного розвитку розглядаються в статиці та динаміці.

Проте варто було б більше зупинитися на художніх творах досліджуваних авторів і залучити більше коло практичного матеріалу.

Проте рецензоване дослідження відповідає нормативним вимогам, не містить орфографічних огріхів, бібліографічний опис здійснений за стандартом, є певна наукова новизна в одержаних результатах магістерської роботи, тому пропоную оцінити її на «добре».

Рецензент

к.ф.н., доц. Петрук А.А.

На сайті факультету української та іноземної філології у розділі «Кваліфікаційні роботи» різних кафедр обрати магістерське дослідження з літератури і написати до нього свою анотацію

АНОТАЦІЯ

До магістерського дослідження з «Історії зарубіжної літератури» «Творчість письменників-романтиків у контексті бідермаєру»

Мета роботи полягає у виявленні художньо-стилістичних та поетикальних риси бідермаєру у творах представників німецького романтизму. Перший розділ присвячений походженню та історії виникнення поняття «бідермаєр» у літературі й мистецтві. У ньому розглядаються етапи вивчення бідермаєру у сучасній гуманітаристиці, увагу зосереджено на дефініціях поняття, на труднощах стильового визначення творчості певних авторів німецької літератури щодо включення їх у реалістичну чи романтичну традицію, а також у виявленні у них рис бідермаєру, окреслено риси високого та низького бідермаєру та його культурні витоки, вплив на його розвиток і побутування Великої французької революції та інших суспільно-історичних обставин. Тема дослідження розкривається у контексті тези, що романтизм і бідермаєр не заперечували один одного, а розвивалися подекуди паралельно, а подекуди простежуються елементи взаємопроникнення тем, ідей та образів. У випадку із Е.А. Гофманом буде простежуватися романтична іронія у використанні бідермаєра. У

другому розділі аналізується творчість Гофмана в контексті культури бідермаєру. У результаті спостережень за поетикальними особливостями його знакових творів, що традиційно розглядаються у контексті романтизму, спостерігаємо увагу до бідермаєрівських концептів – опозиція високе/низьке, романтичне двосвіття часто твориться у контексті світ речей як приземлений свят /світ високого мистецтва, зокрема музики; освіченість / обивательство, бюргери, філістери/ митці. У третьому розділі досліджуються бідермаєрські домінанти у збірці «Книга пісень» Г. Гейне, а також стильові особливості рис романтизму у творчості німецького автора, робиться висновок про приналежність його до «високого» бідермаєра, здійснюється висновок про складне стилістичне утворення художнього світу Г. Гайне, оскільки важко віднести його до якоїсь однієї літературної течії, що була майстримною у його час. Це і романтизм, і реалізм, і бідермаєр у розумінні не так оречевлення, приземлення, як письмо у дусі народному, що споріднює своєю простотою твори із традицією бідермаєра.

АНОТАЦІЯ

До магістерського дослідження з «Методики викладання зарубіжної літератури»

«Використання міжмистецьких зв'язків на уроках зарубіжної літератури як методична проблема»

Роботу присвячено реалізації культурологічної змістових ліній програми зарубіжної (світової) літератури, котра передбачає

застосування під час вивчення змісту програмних творів міжмистецьких зв'язків. Саме ця методична проблема розглядається у роботі як необхідна умова побудови сучасного уроку зарубіжної літератури. Об'єкт дослідження – міжмистецькі зв'язки як літературознавча та методична проблема, предмет – їхнє застосування на уроці зарубіжної літератури при освоєнні програмного матеріалу відповідно до держстандарту. Метою дослідження є виявлення ролі і місця міжмистецьких зв'язків у формуванні літературно компетентної особистості учня. Робота є комплексним та системним дослідженням проблеми взаємозв'язку різних видів мистецтв, що еволюціонувало від синкретичності до інтермедіальності; виявленні тенденцій використання художніх засобів суміжних видів мистецтв у літературному творі; застосуванні проаналізованих і зібраних теоретичних знань у методику вивчення зарубіжного літературного твору в школі.

Дослідження складається зі вступу, двох структурованих розділів, у першому з яких здійснюється огляд основних термінів і понять, пов'язаних із темою дослідження, виявлено проблему у літературознавчому аспекті; другий розділ присвячено аналізу проблеми у методичній науці та в шкільній практиці; висновків, котрі впливають із поставлених завдань; списку використаної літератури.

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. «Методика викладання зарубіжної літератури у закладах фахової передвищої, вищої освіти» як навчальна дисципліна, її завдання та методологічна основа.
2. Освітньо-професійна програма в контексті підготовки фахівців та місце зарубіжної літератури у ній. Цілі та програмні результати дисциплін із зарубіжної літератури.
3. Дидактичні принципи викладання зарубіжної літератури у вищій школі.
4. Нові технології навчання зарубіжної літератури (кредитна, рейтингова, ігрова тощо).
5. Лекція як основний вид аудиторних занять із вивчення зарубіжної літератури у фаховій передвищій, вищій школі. Традиції становлення. Нові підходи до лекції, перевернута лекція.
6. Семінарські та практичні заняття із зарубіжної літератури: традиції та новаторство. Роль різних учасників освітнього процесу в проведенні семінарського заняття.
7. Поняття про силабус як основу організації вивчення дисциплін зарубіжної літератури та комунікації учасників освітнього процесу, його складові.
8. Критерії оцінювання знань. Поточне та підсумкове оцінювання.
9. Національна рамка кваліфікацій (5 – 8 рівні). Поняття про кваліфікаційні рівні. Рамка кваліфікацій для європейського простору вищої освіти.

10. Традиційні та інноваційні методи навчання здобувачами фахової передвищої та вищої освіти для досягнення програмних результатів.

11. Кодекс академічної доброчесності при вивченні зарубіжної літератури.

12. Індивідуальна освітня траєкторія здобувачів вищої освіти та її формування засобами дисциплін літературознавчого характеру. Урахування читацького досвіду студентів. Студент як читач.

13. Науково-дослідна робота здобувачів, форми і методи. Кваліфікаційне дослідження. Стандарти бібліографічного опису джерел.

14. Вивчення твору зарубіжної літератури в родовій специфіці.

15. Жанровий, жанрово-стильовий принцип укладання програм із зарубіжної літератури. Поняття про жанр, стиль, жанрові трансформації.

16. Практика та її місце у професійній підготовці фахівців-філологів.

17. Біографія письменника: принципи добору матеріалу. Роль літературного портрету митця в розумінні студентами програмного твору.

18. Читач як об'єкт літературознавчих студій. Студент як читач, психолого-педагогічні передумови читацької діяльності в юнацькому віці.

19. Вибіркові дисципліни у системі вивчення зарубіжної літератури та роль академічної свободи викладача. Авторські курси.

20. Вивчення зарубіжної літератури в умовах дистанційного навчання в закладах фахової передвищої, вищої освіти. Цифрові інструменти в діяльності викладача.

21. Проблема вивчення модерністського та постмодерного твору.

22. Культурологічні та комунікативні аспекти методики викладання світової літератури.

23. Формування фахових компетентностей філологів засобами освітніх інформаційних технологій на заняттях з методики викладання літератури.

24. Теорія літератури при вивченні дисциплін із зарубіжної літератури.

25. Структура фахової компетентності викладача літератури.

26. Підвищення кваліфікації викладача зарубіжної літератури.

27. Особистість викладача зарубіжної літератури, педагогічна культура, професійна етика.

28. Глосарій сучасного викладача зарубіжної літератури: академічна доброчесність, академічна свобода, наукова доброчесність, професійний розвиток, студентоцентрований підхід.

29. Глосарій сучасного викладача зарубіжної літератури: Soft skills, Liberalartseducation (вільне творче навчання), Minor.

30. Методи вивчення літературного твору в практиці викладача зарубіжної літератури: філологічний, компаративний, біографічний.

31. Методи вивчення літературного твору в практиці викладача зарубіжної літератури: культурно-історичний, міфокритичний, психоаналітичний.

32. Методи вивчення літературного твору в практиці викладача зарубіжної літератури: екзистенційний, герменевтичний, феноменологічний.

33. Методи вивчення літературного твору в практиці викладача зарубіжної літератури: рецептивна естетика і критика, формальний метод, структуралізм.

34. Методи вивчення літературного твору в практиці викладача зарубіжної літератури: постструктуралізм, інтертекстуальність, національно-екзистенційна методологія.

35. Консультація як форма роботи викладача.

ГЛОСАРІЙ

Академічна доброчесність – базове комплексне поняття освітньо-наукового процесу, що набуло особливої ваги в інформаційно-цифрову добу і пов'язане з етикою ведення наукової, навчальної, організаційної діяльності усіх учасників освітнього процесу. Регламентується кодексами академічної доброчесності, положеннями та законами. Найчастіше вживається в контексті некоректного запозичення чужих думок, ідей, результатів досліджень. Закладами фахової передвищої, вищої освіти ведеться політика виховання в учасників освітнього процесу нульової толерантності до плагіату.

Академічна мобільність – одна з умов підвищення якості освіти через обмін досвідом в науковій, освітній, навчальній діяльності, можливість стажуватися, навчатися та викладати в інших установах України та за її межами.

Академічна свобода – засаднича цінність освітньо-наукового процесу в межах політики певного закладу освіти, передбачає самостійність і незалежність учасників освітнього та наукового процесу, а також вільний доступ здобувачів до вибіркових дисциплін, реалізацію творчого потенціалу викладача при укладанні авторських курсів, моделюванні власних курсів, навчальних посібників, вебінарів, конференцій тощо.

Вебінар – форма семінару, що проводиться дистанційно і має необмежені навчально-освітні можливості, залучає цілий спектр цифрових інструментів. Розглядається в методиці і як онлайн-метод, і як форма навчання, і як інноваційна технологія.

Внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки – форма всебічного вивчення явищ мовно-літературної галузі з урахуванням синтетичної природи літературного твору як мистецького, що базується на загальних принципах розвитку літературного процесу, змінності літературних стилів та епох. Сприяють розвитку в здобувачів панорамного погляду на літературні явища, розуміння засад і принципів функціонування мистецтва слова.

Гарант освітньої програми – науково-педагогічний працівник, що координує роботу проєктної групи із укладання освітньо-професійної / освітньо-наукової програми і виступає посередником між різними структурними одинцями в межах ЗВО та НАЗЯВО при акредитації. До функціональних обов'язків гаранта належить якісна реалізації освітньо-професійної програми на всіх етапах, а також участь у її акредитації. Також він співпрацює із потенційними роботодавцями – стейкхолдерами, моніторить потребу в змінах і доповненнях відповідно до стандартів вищої освіти; стежить за методичним забезпеченням дисциплін, за вітриною пропозицій щодо вибіркового блоку, здійснює самоаналіз програми.

Життєпис (біографія) письменника – структурований за певними принципами та методичною й методологічною доцільністю добір матеріалів із життя письменника, котрий слугує кращому розумінню літературного твору, перебігу літературного процесу, ролі особистості у формуванні літературного стилю, його впливу на епоху й суспільство.

Екологічна компетентність – суспільно вмотивована навичка розуміння взаємопов'язаності природного й людського середовища, взаємин як в структурах самих цих систем, так і між системами. У

навчально-виховному процесі формується програмним літературним матеріалом, регламентується вимогами до ключових і предметних компетентностей з вивчення літератури в закладах середньої освіти, а також низкою заходів при формуванні фахівця-літератора в закладах фахової передвищої вищої освіти. При вивченні романтизму наголошується на ролі натурфілософії у формуванні методології художніх практик романтиків, при вивченні модернізму – на опозиції цивілізації і природи як згубного / справжнього для людини (Д.Г. Лоуренс); при вивченні сучасного літературного процесу – на екокритиці та екологістах як політичній методології і використанні їхніх міркувань у конструюванні художніх текстів масової літератури (наприклад, сучасна скандинавська література).

Лекція – традиційна форма університетської освіти, що сягає корінням організації навчання у перших європейських інституціях; за сучасних умов набула певних трансформацій, поєднується з іншими методами (бесіда, перевернута лекція, лекція-презентація) тощо.

Літературознавча компетентність викладача – основна компетентність, що визначає готовність здобувача до професійної діяльності при викладанні літературознавчих курсів. Вивчається в межах системного, синергетичного, екзистенційного, аксіологічного, особистісно зорієнтованого, діяльнісного та ін. підходів (Л. Базиль). Передбачає, окрім предметної діяльності, широку ерудицію, практикування в письменницькій діяльності, розуміння законів побутування видавничого ринку, власну поетичну творчість, активну громадянську позицію і включення в літературне життя громади, країни,

читацьку діяльність, залученість у життя бібліотек (закладів освіти, громадських просторів).

Професійна компетентність викладача літератури – комплексне та системне явище, що передбачає діяльнісне застосування набутих під час фахової підготовки знань, умінь і навичок в освітньо-науковій діяльності; сформована система філологічних і педагогічних здібностей.

Педагогічна культура – системне утворення, її основні структурні компоненти: педагогічні цінності, творчі засоби педагогічної діяльності, досвід створення учителем зразків педагогічної практики з позицій гуманізму.

Педагогічний імідж викладача зарубіжної літератури – формується при підготовці магістрів до викладання літературознавчих дисциплін, є складовою побудови особистісно-освітньої траєкторії здобувача, включає планування своєї діяльності на довгострокову перспективу, в умовах цифровізації освітнього середовища є необхідною навичкою презентації себе у спільноті. Включає такі складові в роботі вчителя/викладача, як удосконалення педагогічної майстерності, формування візуального та внутрішнього образу. Предметною особливістю саме викладача зарубіжної є відкриття інокультурного світу через перекладні твори, їхнє включення до українського дискурсу, тому педагогічний імідже передбачає презентацію себе як медіатора в діалозі культур. У його структурі виділяють особистісний, професійний, комунікативний, соціокультурний, мотиваційно-цільовий, результативно-аналітичний

компоненти (Н. Грицак). До нього близьке поняття педагогічного мислення - процесу розуміння й цілісного усвідомлення педагогічним працівником учнів чи студентів, закономірностей освітнього процесу.

Рівень освіти – регламентується Законом України «Про освіту» та Національною рамкою кваліфікацій, стандартизується і наповнюється певними категоріями, пов'язаними з освітніми програмами. В Україні – це дошкільна освіта, повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна), фахова передвища і вища освіта.

Семінарське заняття – традиційна форма навчання, що передбачає практичне засвоєння теоретичного лекційного матеріалу, проводиться в груповій формі.

Стажування – важливий елемент безперервної освіти науково-педагогічних працівників, котрий здійснюється з певною періодичністю у формальній та неформальній освіті і разом із підвищенням кваліфікації сприяє розвитку фахових компетенцій викладача. Визначається як «набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов'язків у певній професійній діяльності або галузі знань» (Закон України «Про освіту», стаття 18). Суб'єкт, що проходить стажування, укладає індивідуальну програму за визначеною кількістю кредитів на певну тривалість і очікувані результати. Між закладом, де працює науково-педагогічний працівник, і закладом стажування має бути укладена угода.

Студентоцентроване навчання – це навчання, орієнтоване на гнучку траєкторію здобуття освіти студентами, доступ до публічної інформації, оприлюднення освітніх програм і методичного забезпечення до них, залучення стейкхолдерів до моніторингу

освітніх програм стосовно їхньої конкурентоздатності та затребуваності на ринку праці; прозорі критерії оцінювання всіх видів діяльності здобувача протягом освоєння ними літературознавчих дисциплін; передбачає використання значної кількості кредитних годин на самостійну роботу.

Читацька компетентність – сформована здатність учнів та студентів до усвідомленого системного читання, розуміння законів літературного процесу, уміння добирати книжки до власного естетичного смаку, орієнтуватися в книжковому ринку, розрізняти високохудожні твори від масових і низькопробних, у студентів-філологів – здатність аналізувати / інтерпретувати літературні твори відповідно до критеріїв художності, тенденцій епохи, літературного стилю, ідіостилю письменника тощо.

Якість вищої освіти – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості. Умовами її підвищення є співпраця стейкхолдерів, випускників, академічної свободи, громадянського суспільства тощо; активізація міжнародної співпраці, участь у спільних проєктах, грантах, програмах; практична спрямованість фахової підготовки здобувачів, орієнтування на потреби ринку; студентоцентрований підхід; розвиток наукової та педагогічної інновації в ЗВО; культивування академічної доброчесності та корпоративної етики всіх учасників освітньо-наукового процесу.

ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ:

1. Коваль В. О. Теоретичні й методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія. Умань : ПП Жовтий О.О., 2013. 455 с.
2. Куцевол О. Методика викладання української літератури (креативно-інноваційна стратегія) : навчальний посібник. Київ: Освіта України, 2009. 464 с.
3. Мацевко-Бекерська Л. В. Методика викладання світової літератури: навч.-метод. посіб. – вид. 2-е, доповнене. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 296 с.
4. Мацевко-Бекерська Л. Методика світової літератури : навчально-методичний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 320 с.;
5. Мірошніченко Л. Методика викладання світової літератури у вищих навчальних закладах. Київ : Вища школа. 2007. 415 с.
6. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посібник /за заг. ред. О.Г. Мороза. Київ : НГГУ, 2003. 267 с.
7. Наукові основи методики літератури: навч.-метод. посібн. / за ред. Н.Й. Волошиної. Київ : Ленвіт, 2002. 344 с.
8. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручн. / В.П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
9. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / О.М. Пехота, В.Д. Будаєв,

А.М. Старева, К.Ф. Нор, В.І. Шуляр, І.М. Михайлицька, І.В. Манькусь, Т.В. Тихонова, О.Є. Олексюк, О.І. Балицький ; за ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. Київ : Вид-во А.С.К., 2003. 240 с.

10. Семенов О. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів : навч.- метод. посіб. Київ, Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. 96 с.

11. Ситченко А.Л. Навчально-технологічна концепція літературного аналізу : монографія. Київ : Ленвіт, 2004. 304 с.

12. Штейнбук Ф. Методика викладання зарубіжної літератури. Київ : Кондор. 2007. 316 с.

13. Островська Г. Формування професійної готовності майбутніх учителів зарубіжної літератури до вивчення зарубіжної біографії письменників у загальноосвітній школі : дис. ... док. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика навчання (зарубіжна література). Київ. 2019. 538 с.

14. Ратушняк О. Формування інтерпретаційної компетентності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : дис. ... канд. пед. наук : 3.00.02 – теорія і методика навчання (зарубіжна література). Київ, 2009.

15. Зубенко С., Михайлова Т., Пряницька В. Актуальні проблеми викладання зарубіжної літератури у вищій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* / редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 41. Том 1. С. 268–277.

16. Глосарій новітньої педагогічної термінології : наук. вид. / Нар. укр. акад., каф. українознав.; упоряд. І.О. Помазан, Т.М. Берест, О.В. Ільїна, Г.В. Купрікова. Харків : Вид-во НУА, 2021. 107 с.

ДОДАТКИ

Зразки виконаних завдань для самостійної роботи Розробити систему запитань для анкетування, спрямованого на вивчення читацьких інтересів студентів

Анонімне анкетування з метою вивчення загальних читацьких інтересів студентів (магістрантка Луців І.)

Блок 1: Інформація про респондента

1. Напишіть повну назву закладу вищої освіти, факультет, спеціальність та рік навчання.

Вкажіть стать:

A. Чоловіча

B. Жіноча

3. Вкажіть свій вік:

Блок 2: Читацька активність

1. Як часто ви читаете книги?

A. Регулярно, стараюся кожного дня прочитати хоч декілька сторінок

B. Часто, коли маю вільний час

C. Рідко, роблячи це з певною метою (написання реферату, індивідуальних завдань...)

D. Майже не читаю

2. Скільки книг ви прочитали за останній рік?

A. Більше 20 книг

B. Менше 20 книг

- C. Близько 10
- D. Жодної
- E. Вкажіть інший варіант відповіді:

3. Напишіть жанри літератури, в яких ви найбільше зацікавлені:

- 4. Зазначте, якій літературі віддаєте перевагу?
 - A. Вітчизняна
 - B. Зарубіжна
 - C. Читаю і вітчизняних, і зарубіжних письменників
- 5. Вкажіть своїх улюблених авторів:
- 6. Чи є у вас улюблена книга?

Блок 3: Читацькі мотиви

- 1. Вкажіть причини, чому ви читаєте книги:
- 2. Які книги вам допомагають у навчанні?
- 3. Які книги допомагають вам у розвитку особистості?
- 4. Які книги допомагають вам розважитися?

Блок 4: Читацька поведінка

- 1. У яких місцях ви зазвичай читаєте книги?
- 2. Як ви знаходите книги, які вас цікавлять?
- 3. Чи відвідуєте ви бібліотеку?
- 4. Чи купуєте ви книги?
- 5. Чи користуєтеся ви електронними книгами?

Здійснити огляд інтернет-магазинів у рубриках «Зарубіжна література», «Сучасна зарубіжна проза» тощо і охарактеризувати, як анотації і реклама впливають на вибір книги читачем (Книгарня «Є», Yakaboo, Наш формат, Vivat та ін.)

У модернізованому світі спостерігаємо таку тенденцію, що все більше читачів користуються електронною літературою та читають книги в онлайн-форматі. Проте, інтернет-магазини також стали невід'ємною частиною нашого життя. Вони пропонують широкий вибір товарів за доступними цінами, а також зручний спосіб покупки. Інтернет-магазини книг, зокрема, пропонують широкий вибір зарубіжної літератури, як класичної, так і сучасної. Також цей спосіб покупки є доступним для людей, які не мають можливості купувати книги у книгарнях, оскільки такі типи магазинів можуть бути відсутніми у певних населених пунктах.

У рамках цього огляду я здійснила аналіз рубрики «Зарубіжна література» та «Сучасна зарубіжна проза» у таких інтернет-магазинах, як Книгарня «Є», Yakaboo, Наш формат, Vivat та ін. Я також є поціновувачем цих інтернет-магазинів, оскільки вони мають широку рекламу в соціальних мережах (Facebook, Instagram). Найбільше мені подобається Книгарня «Є», яка також має і фізичні відділення. Ця книгарня нещодавно надала можливість придбати другий, доповнений наклад книги відомого українського поета та захисника Павла Вишебаби «Тільки не пиши мені про війну».

Під час купівлі книг, автори яких мені не дуже відомі, я завжди звертаю увагу на анотації. Анотації книг є важливим джерелом інформації для читача, який вирішує, чи варто купувати ту чи іншу книгу. Анотації повинні бути лаконічними та інформативними, містити основну інформацію про книгу, а також її жанр, тематику, проблематику та авторський стиль. У більшості інтернет-магазинів анотації відповідають цим вимогам. Вони містять достатньо

інформації, щоб читач міг скласти загальне уявлення про книгу. Однак є й такі магазини, де анотації є занадто короткими або містять лише загальні фрази.

Реклама книг у інтернет-магазинах також може впливати на вибір читача. Реклама повинна бути привабливою та інформативною, щоб зацікавити читача та спонукати його до покупки книги. У більшості інтернет-магазинів реклама книг відповідає цим вимогам. Вона містить яскраві та інформативні зображення, а також короткі тексти, які описують основні сюжетні лінії та героїв книг. Вище згадані книгарні активно користуються рекламою у соціальних мережах. У цьому їм також допомагають автори, які від свого імені рекламують книги та книгарні, де можна придбати примірники. Однак є й такі магазини, де реклама є занадто нав'язливою або містить неправдиву інформацію.

Анотації та реклама книг у інтернет-магазинах можуть впливати на вибір книги читачем у наступних аспектах:

- Формування інтересу до книги: Анотації та реклама можуть викликати інтерес до книги, спонукати читача дізнатися більше про неї.
- Вплив на вибір жанру та тематики книги: Анотації та реклама можуть допомогти читачеві визначитися з жанром та тематикою книги, яка йому цікава.
- Вплив на вибір автора книги: Анотації та реклама можуть допомогти читачеві дізнатися більше про автора книги, його творчість та інші книги.

Звичайно, анотації та реклама не є єдиним фактором, який впливає на вибір книги читачем. На нього також впливають особисті уподобання читача, рекомендації друзів та колег, відгуки інших читачів. Однак анотації та реклама можуть бути важливим джерелом інформації, яке допоможе читачеві зробити правильний вибір.

Для того, щоб анотації та реклама книг у інтернет-магазинах були більш ефективними, вони повинні відповідати таким вимогам:

- Будуватись на основі комплексного аналізу книги: Анотації та реклама повинні містити інформацію про всі важливі аспекти книги, такі як жанр, тематика, проблематика, авторський стиль, сюжет та персонажі.
- Бути лаконічними та інформативними: Анотації та реклама не повинні бути занадто довгими або містити надмірну кількість інформації. Вони повинні містити лише найважливішу інформацію, яка допоможе читачеві скласти загальне уявлення про книгу.
- Бути привабливими та інтригуючими: Анотації та реклама повинні бути написані таким чином, щоб зацікавити читача та спонукати його до покупки книги.

Якщо інтернет-магазини будуть дотримуватись цих вимог, анотації та реклама книг у них будуть більш ефективними та допоможуть читачам зробити правильний вибір.

Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Середні віки) для першого бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури)

Назва дисципліни: Історія зарубіжної літератури

Хто вивчатиме: студенти першого курсу бакалаврського рівня (І семестр) (Спеціальність: 014 Середня освіта (мова і література) (англійська, німецька, французька, польська)

Тема лекції: «Англійська література Середньовіччя»

Питання, що розглядатимуться:

- історичні передумови розвитку англійської літератури Середньовіччя
- основні жанри та напрями англійської літератури Середньовіччя
- найвідоміші твори англійської літератури Середньовіччя
- значення та вплив

План лекції:

I. Вступ

- означення Середньовіччя
- історичні передумови розвитку англійської літератури Середньовіччя
- основні жанри та напрями англійської літератури Середньовіччя

II. Основні жанри та напрями англійської літератури Середньовіччя

- лицарські романи
- релігійні твори
- фольклорні твори

III. Значення англійської літератури Середньовіччя

- головні представники англійського Середньовіччя
- вплив англійської літератури на світовий літературний процес

Запитання за матеріалом лекції:

1. Які історичні події вплинули на розвиток англійської літератури Середньовіччя?
2. Які основні жанри та напрями англійської літератури Середньовіччя?
3. Які найвідоміші твори англійської літератури Середньовіччя вам відомі?
4. Чому лицарські романи були так популярними в Середньовіччі?
5. Який вплив християнства можна знайти в англійській літературі Середньовіччя?
6. Як фольклорні твори відображають особливості англійської культури?
7. Які риси англійської літератури Середньовіччя відрізняються від рис літератури інших європейських країн?
8. Який вплив англійської літератури Середньовіччя можна знайти на літературу інших країн?
9. Які особливості англійської літератури Середньовіччя ви вважаєте найважливішими?

10. Як ви думаєте, яким чином англійська література Середньовіччя вплинула на сучасну літературу?

Рекомендована література:

1. Висоцька Н.О. «Література західноєвропейського Середньовіччя». Вінниця, 2003.
3. Рубанова Г.Л. «Історія світової літератури. Західноєвропейське Середньовіччя (III-XIV ст.)». Львів, 2004.
4. Vandrovska O. «The English Literature of the Middle Ages». L'viv, 2008.
5. David Wallace «The Cambridge History of Medieval English Literature».-Cambridge, 1999

Художні твори:

1. Поема «Беовульф»

Питання для самостійного вивчення:

«Легенда про короля Артура» – цикл розповідей про легендарного короля Артура, його лицарів Круглого столу та пошуки Святого Грааля: сюжет та головні мотиви.

**План лекції із зарубіжної літератури: Постмодернізм
(магістрантка Мицак Христина)**

Тема: Постмодернізм в Зарубіжній літературі

Курс: Зарубіжна література

Семестр: Перший

Викладач: [Ім'я та Прізвище]

Мета лекції:

- Визначити ключові риси та характеристики постмодернізму в літературі.
- Розглянути вплив соціокультурних змін та інших факторів на розвиток постмодернізму.
- Представити основні твори та представників постмодерністського напрямку.

План лекції:

Вступ: Визначення Постмодернізму та його особливості -
Визначення основних рис та цілей постмодернізму в літературі.

Історичний контекст Постмодернізму

- Післявоєнні роки: Вплив Другої світової війни на світову культуру та літературу.
- Технологічні зміни: Розвиток технологій та інформаційного суспільства.

Естетика та техніка Постмодернізму

- Інтертекстуальність: Використання та переробка літературних та культурних текстів.
- Деконструкція: Розбір та переосмислення традиційних літературних форм та жанрів.

Теми та мотиви Постмодернізму

- Спростування великих зосповідей: Відмова від універсальних правд та метанаративів.

- Іронія та гіпертекст: Використання іронії як засобу висміювання та гіпертексту у структурі творів.

Представники та твори Постмодернізму

- Італо Кальвіно: “Неознакомлений замок.”
- Дональд Бартелмі: “Лист до вчителя.”
- Джулія Крістева: “Слава.”

Вплив Постмодернізму на літературу та культуру

- Роль масових ЗМІ: Взаємодія з культурою масового споживання та медіа.

- Глобалізація та мультикультуралізм: Відображення різноманіття культур у літературі.

Сучасні розуміння Постмодернізму

- Сучасні літературні підходи: Як постмодернізм розглядається у сучасній літературній теорії та критиці.

Запитання за матеріалом лекції:

- 1) Які основні риси визначають постмодернізм у літературі?
- 2) Які історичні та соціокультурні події вплинули на розвиток постмодернізму?
- 3) Які техніки та естетичні прийоми характерні для постмодерністської літератури?
- 4) Які теми та мотиви зазвичай зустрічаються в творах постмодернізму?
- 5) Хто вважається представниками та авторами постмодернізму?

Рекомендована література:

- 1) Italo Calvino. (1979). "If on a winter's night a traveler."
- 2) Donald Barthelme. (1968). "Snow White."
- 3) Julia Kristeva. (1982). "Powers of Horror: An Essay on Abjection."
- 4) Salman Rushdie. (1981). "Midnight's Children."
- 5) Jean Baudrillard. (1981). "Simulacra and Simulation."

До завдання 1: Розробити план лекції з «Історії зарубіжної літератури» (Античність) для першого (бакалаврського) рівня (тема, курс, семестр, хто вивчатиме, питання, що розглядатимуться, в кінці кілька запитань за матеріалом лекції, список рекомендованої літератури).

План лекції: Історія Зарубіжної Літератури – Античність (магістрантка Лях Інна)

Тема: Антична література

Курс: Історія зарубіжної літератури

Семестр: 1-й семестр

Для кого: Студенти першого (бакалаврського) рівня, спеціальності "Філологія"

Цілі Лекції:

1. Ознайомити студентів з основними характеристиками античної літератури.

2. Розглянути вплив античної літератури на розвиток європейської культури.

3. Огляд видатних творів античності та їх авторів.

Питання, що розглядатимуться:

1. Огляд історичного контексту античності: Греція та Рим.

2. Основні жанри античної літератури: трагедія, комедія, епічна поезія.

3. Аналіз основних міфів та легенд, їхнє значення для античної культури.

4. Видатні постаті античної літератури:

- Гомер та його “Іліада” та “Одіссея”.

- Есхіл, Софокл, Евріпід – майстри трагедії.

- Аристофан – автор комедій.

- Вергілій та його “Енеїда”.

5. Антична література як джерело натхнення для пізніших епох.

6. Роль античної літератури в освіті та культурі.

Запитання за матеріалом лекції:

1. Які основні жанри були поширені в античній літературі?

2. Назвіть трьох видатних авторів античності та їхні ключові твори.

3. Яке значення має антична література для розвитку світової культури?

4. Яким чином античні міфи та легенди відбиваються у літературі?

Рекомендована література:

1. “Антична література” – Джон Гріффітс.
2. “Грецька та римська література” – Бернард Нокс.
3. “Античність як норма та як феномен” – Вільям Харріс.
4. “Літературні жанри античності” – Марія Бейлі.
5. “Антична міфологія” – Едіт Гамільтон.

Цей план лекції орієнтований на глибоке вивчення античної літератури, її основних представників, жанрів, та значення для культурного спадку. Метою є не тільки знайомство студентів із фактичним матеріалом, але й розвиток здатності аналізувати літературні твори та розуміти їхній вплив на історію культури.

Електронне навчально-методичне видання

Мирослава Іванишин

**«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ, ВИЩОЇ ОСВІТИ:
матеріали для самостійної роботи студентів»**

Дрогобицький державний педагогічний університет

імені Івана Франка

Редактор

Ірина Невмержицька

Технічний редактор

Ірина Артимко

Здано до набору 05.06.2024 р. Формат 60x90/16. Гарнітура Times. Ум. друк.
арк. 4,35. Зам. 57.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.
(Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від
01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 203